

DAVID
GROSSMAN
EL PREU
QUE
PAGUEM

David Grossman

El preu que paguem

Traducció de l'hebreu de Roser Lluch i Oms

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *The Price We Pay*
© David Grossman, 2023

Selecció d'assajos a càrrec
d'Eva Cossee i Christoph Buchwald

*La lectura obre horitzons, iguala oportunitats
i construeix una societat millor.*

*La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè
sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.*

*En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema
viu i en creixement.*

*A Grup62 agraiem que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa
d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.*

*Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos)
si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.*

*Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com
o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.*

Primera edició: maig del 2024

© de la traducció: Roser Lluch i Oms, 2024

© de la traducció de l'article «Després de la guerra»:
Jordi Vidal i Tubau, 2024

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Grup62

DIPÒSIT LEGAL: B. 8.100-2024
ISBN: 978-84-297-8193-9

TAULA

PRÒLEG

Qui serem quan ressorgim de les cendres?	I I
--	-----

PRIMERA PART

I malgrat tot...	19
Israel en el caos	25
La dictadura amenaça Israel	29
La marxa a Jerusalem	37
Què és un Estat jueu?	41
El funàmbul mira avall	53

SEGONA PART

Ser escriptor en un país ocupant	59
La igualtat no és cap premi	71
El cor pensant	77
Després de la guerra	83

QUI SEREM QUAN RESSORGIM DE LES CENDRES?

10 d'octubre de 2023

Uns mil morts, dos mil nou-cents ferits, centenars d'ostatges. Cada supervivent és una història miraculosa d'enginy i coratge. Miracles incalculables, innumbrables actes d'heroisme i sacrifici, de soldats i civils.

Miro la cara de la gent. Commoció. Entumiment. Una opressió constant al cor. Una vegada i una altra ens diem: és un malson, un malson com cap altre. No hi ha paraules per descriure'l. Per contenir-lo.

I un profund sentiment de traïció. La traïció als ciutadans per part del govern. La traïció a tot allò que valorem com a ciutadans d'aquest país en concret. La traïció a la seva idea fundacional i vinculant. La traïció al llegat més preuat, la llar nacional del poble jueu, que va ser confiada als nostres governants per custodiar-la. I ho haurien d'haver fet amb reverència, com a mínim. Però en comptes d'això, què hem vist? Què ens hem acostumat a veure com si fos l'únic camí i no n'hi hagués cap altre? Hem vist el descarrilament d'aquest Estat pel bé d'interessos mesquins i d'una política cínica, estreta de mires i delirant.

El que ara té lloc és que Israel està pagant el preu d'haver-se deixat seduir durant anys per un lideratge corrupte que l'ha portat d'un fracàs a l'altre, que ha erosionat les institucions del dret i la justícia, l'àmbit militar i el sistema educatiu, un lideratge disposat a posar en perill l'existència del país només per evitar que el primer ministre hagi d'anar a la presó.

Només cal recordar tot allò amb què hem col·laborat durant anys. Pensem en la quantitat d'energia, de reflexions i de diners que hem malbaratat observant la família Netanyahu i tots els seus drames a l'estil dels Ceaușescu. I també en el miratge grotesc que la família ha produït davant la nostra mirada perplexa.

Durant els darrers nou mesos, cada setmana milions d'israelians han sortit al carrer per manifestar-se contra el govern i la persona que l'encapçala. Un moviment d'una importància sense precedents que pretenia el retorn d'Israel al seu camí inicial, a la sublim i noble idea dels fonaments de la seva existència, a les seves arrels: crear un estat que fos una llar per al poble jueu. I no simplement una llar: milions d'israelians volien crear un estat liberal, democràtic, amant de la pau, pluralista i respectuós amb les creences de cada individu. Però en lloc d'escoltar el que el moviment de protesta li proposava, Netanyahu va optar per desacreditar-lo, qualificar-lo de traïdor, incitar a combatre'l i atiar l'animadversió entre els bàndols. No obstant això, sempre que en tenia l'oportunitat, Netanyahu proclamava que Israel era un país fort, determinat i, sobretot, ben preparat per afrontar qualsevol amenaça.

Hem de dir tot això als pares embogits de dolor, a l'infant llançat a la vora del camí. Hem de dir-ho als ostatges, a aquells que ara són repartits com una lla-minadura humana entre les diferents organitzacions terroristes. Hem de dir-ho a la gent que el va votar. Hem de dir-ho a les vuitanta bretxes de la tanca fron-terera més sofisticada del món.

Però no ens equivoquem ni ens confonguem: amb tota la ràbia contra Netanyahu, la seva gent i el seu comportament, l'horror d'aquests dies no l'ha causat Israel. L'ha causat Hamàs. L'ocupació és un crim, però lligar centenars de civils —nens i pares, ancians i malalts—, i després anar de l'un a l'altre i disparar-los a sang freda, és un crim pitjor. Fins i tot la jerarquia del mal té un «rànquing». Hi ha una es-cala de gravetat del mal que el sentit comú i els instints naturals saben identificar. I quan vèiem la massacre on se celebrava un festival de música, quan vèiem els ter-roristes de Hamàs perseguint amb motos aquells jo-ves, alguns dels quals seguien ballant sense adonar-se del que estava passant...

No sé si haurien de ser qualificats de «bèsties hu-manes», però sens dubte d'humanitat no en tenen gens.

Aquests dies i nits semblen somnàmbuls. Intentem resistir a la temptació de veure aquells vídeos horripi-lants i d'escoltar rumors. Sentim com es filtra la por entre aquells que, per primera vegada des de fa cin-

quanta anys, des de la guerra del Iom-Kipur, experimentem l'ansietat de la terrible perspectiva de la derrota.

¿Qui serem quan ressorgim de les cendres, quan tornem a la vida i entenguem des de les entranyes la senzilla frase que va escriure el poeta Haim Guri després de la guerra de la Independència, «Que nombrosos són els que ja no es compten entre nosaltres»? Qui serem? Quina mena d'éssers humans serem després d'aquells dies, després d'haver vist el que hem vist? Des d'on podrem tornar a començar després d'aquesta catàstrofe i de la pèrdua de tantes i tantes coses en les quals creïem i confiàvem?

Faig un pronòstic: després de la guerra, Israel serà un país molt més de dretes, agressiu i racista. La guerra que se'ns ha imposat consolida els estereotips i els prejudicis més radicals i odiosos que emmarquen —i ara seguiran emmarcant amb més força— la identitat israeliana. Una identitat que d'ara endavant incorporarà el trauma de l'octubre de 2023, així com la polarització i la fractura interna.

El dissabte 7 d'octubre de 2023, ¿es va perdre per sempre o es va suspendre indefinidament la minúscula oportunitat d'un diàleg autèntic, d'una mena de reconciliació, pel que fa a l'existència de l'altre poble? Què diuen ara els qui brandien l'absurda noció d'un «estat binacional»? Si aquestes dues nacions, Israel i Palestina, dos pobles alienats per una guerra interminable, ni tan sols són capaces de viure com cosins, ¿algú encara pot creure que puguin ser germans sia-

mesos? Hauran de passar molts anys sense guerres abans no sigui possible pensar en la reconciliació i la recuperació. Mentrestant, només es pot intuir la magnitud de la por i de l'odi que ara afloraran. Espero, prego que hi hagi palestins a Cisjordània que, malgrat el seu odi a l'Israel ocupant, es distanciïn, de paraula o d'obra, del que han causat els seus compatriotes. Jo, com a israelià, no tinc cap dret a recriminar-los res ni a dir-los què han de fer. Però com a ésser humà tinc tot el dret —i el deure— d'exigir-los un comportament humà i ètic.

Fa dues setmanes, el president dels Estats Units, el primer ministre d'Israel i el cap d'estat de l'Aràbia Saudita van parlar amb entusiasme d'un acord de pau entre Israel i l'Aràbia Saudita, que també hauria de ser la base d'acords de normalització entre Israel, el Marroc i els Emirats Àrabs. En aquests acords els palestins amb prou feines hi eren presents. Netanyahu, arrogant i molt segur d'ell mateix, va aconseguir —segons va dir ell mateix— tallar la connexió entre el problema palestí i les relacions d'Israel amb els països àrabs. Aquest acord entre Israel i l'Aràbia Saudita no és aliè als esdeveniments del «dissabte negre» entre Gaza i Israel. La pau que ell volia crear era una pau dels rics. Un intent d'obviar el nucli del conflicte. Aquests darrers dies han demostrat que és impossible començar a posar remei a la tragèdia del Pròxim Orient sense oferir una solució que alleugi el patiment dels palestins.

¿Serem capaços de desfer-nos de les fórmules de sempre i entendre que el que ha passat aquí és massa

greu i massa terrible per abordar-ho amb paradigmes obsolets? El comportament d'Israel i els seus crims als territoris ocupats durant cinquanta-sis anys no poden justificar o atenuar el que ha quedat al descobert davant dels nostres ulls. Parlo del profund odi a Israel, de la dolorosa certesa que nosaltres, els israelians, haurem de viure aquí per sempre amb una tensió màxima i constantment preparats per a la guerra. En un esforç incessant per ser a la vegada Atenes i Esparta. I això des del dubte existencial de si mai hi haurà la possibilitat de gaudir d'una vida normal, lliure, sense amenaces ni angoixes. Una vida estable i segura. Una vida que sigui una llar.